

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortúra 188. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvétel iródjában (Königsgasse Nr. 60.)
Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czímezendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Democratia és parlamentarismus.

II.

Democratia!

Mily magasztos jelszó, mily dicső fogalom!

De hol van a világon egy eszme, egy fogalom, egy jelszó, melylyel annyi visszaélés követtetett volna el, mely oly gyakran s oly nagyban compromittáltatott volna, mint éppen ez!?

A nyegleség, az önzés, a magán- és pártérdek, irigység és boszu, féltékenység és nagyravágás, épp úgy, mint bármely kelandó tetszetős eszmét megragadja s palástul és czégérül használja azt és vajmi zordonul constatálja a történelem nagyobb vonásokban, a magán élet pedig apróbb tapasztalatokban, hogy e szent palást alatt majd mindig ott van a sátáni kéz, mely cselszövényeit üzi, s e czégér alatt mennyi zagyvalék és méreg árultatik a magasztos jelszó, az emelkedett fogalom s a jóhiszemű demos rovására.

A szabadság, midőn rakoncátlanul túlszárnyalja önmagát s elfajul; a zsarnokság és uralomvágy, midőn megszorul és szenteskedni kénytelen, egyiránt e jelszóval ékíti zászlóját s viszi azt átkos diadalra, vagy méltó bukásra.

Kevesen vannak a világon még maig is, kiknek keble e jelszó szentségétől valóban át van hatva, kik azt valódi emelkedett szellemen fogják fel, valódi nemes értelmében igyekeznek kelandóvá tenni, kik e jelszót megtisztult öntudatossággal és őszinte odaadással szolgálják, kik azt sem otromba bálvány homlokára nem írják, sem üres ábrándok és elérhetlen utópia felhőntúli régióban nem keresnek számára oly célpontot, melyhez, hogy az el nem vezetheti az emberiséget, a nevelésig világos. Vajmi sok ember van, ki csak a világot ámitja, vagy — jobb esetben — önmagát csalja, midőn azt mondja: én is democratá vagyok!

Szomorú tapasztalat, sanyaru igazság ez, melylyel szemben vigaszul csak a szolgálhat, hogy egy jó és magasztos eszme, mely nagy igazságon alapul, a legszomorítóbb viszázsáadás s eszmechaosz közepette is lassanként áttör az akadályokon, hasznaltatott van annak gátokat a rossz akarát és avas előítélet, vagy okatlan túlbuzgóság. Il n'y a pas plus de reculs d'idées, que de reculs de fleurs! ugymond Hugo Victor, s ha e szerint az eszmék, mint a folyamok, soha visszafelé nem folynak, ha a világhírű regényírő ezen axiomája nemcsak hangzatos phrasist, akkor, igenis, van a democratianak jövője még nálunk is, par excellence aristocraticus nemzetnél, a hol a demokratianak még azok is, s — négy szem közt legyen mondva — épp azok tesznek legrosszabb szolgálatot, a kik dőltyösen verik mellüket, hogy kik ők? született democraták!

Fogalomzavar, szörnyűséges fogalomzavar az, min e nagy eszmének még át kell küzdenie magát nemcsak nálunk, hanem az egész világon tán, s bizonyára nem fog kárunkra válni, ha egész jóakarattal és odaadással szenteljük magunkat annak, hogy ezen sokféle fogalomzavar eloszlatassék.

Ezek közt legsötétebben meredez előttünk az a hamis felfogás, mintha ezen nagy eszme a polgári születés, vagy bizonyos pártállással lenne összekötöttesbe hozható. Hány ember nincs, ki a democratia-szellemet oly kiváltságnak tekinti, a melyet majdnem kizárólag csak azok képviselnek, a kik nem tartoznak a nemességhez, vagy pedig okvetetlen ellenzéki phrasistokat pengetnek! Előítélet, mely vastagabb az egykori feudális aristocratia minden előítéleteinél! Se „democraták“ makacsabban ragaszkodnak e fogalomzavartól fölmerülő újmódi kiváltságossághoz, mint Lafajette és Montmorency, kik 1789-ben nemesleveleiket elmentették. Mintha bizony a democratianak köze volna ahhoz, hogy kinek volt az atyja napszámos, fűszerkereskedő, táblalabíró, vagy mágnás, avagy azt kérdené: mi a politikai hitvallásod?

A democratianak hazánkban s bárhol a világon — hitünk szerint — csak egy biztosítható üdvös hatás, fejlődés és uralom, ha annak a közszellem meghódítására minél szabadabb s minél gyöngédebben előkészített

út nyitattik; ha a visszatartó fogalomzavar eloszlatatik előtte; ha ez eszme, e jelszó, nem akasztatik oda kisszerű felfogással társadalmi és politikai helyzetek föltételeihez, hanem e tekintetben teljesen független és önálló szerepkörben bocsátatik az emberek közé hódító körútra.

Épp oly nagy fogalomzavar az, hogy a ki „született democratá“ vagy annak keresztelteti magát, az eo ipso szabadelvű, s mintegy kizárólag hivatva van a szabadsági és haladási eszmék képviselésére. Mintha bizonyítok volna, mily aristocraticus döltyfel nézi le a jelentékenyebb üzlet embere a szerényebb üzlet emberét s népfiát! Mintha nem tudnók, hogy van egy neme az aristocratianak, mely gyűlöletesebb, mint az ősei fényes nevének dicsőségében úszó, és ez ott születik a polgári osztályban, neve: pénzaristocratia! Mintha nem volnának a világon olyan democraták, kik ellenzéki parádéból a nyilvánosság előtt megtagadják czimöket, s phrasisták hatásában nem bizva, „polgáriassabban“ hangzó névvel lépnek fel, de ha nézed, inggallérjukra is rányomtatják hét, vagy kilencz-gombu koronájukat!

Mennyi szemfényvesztés, mennyi csalódás! S mindez miért?

Mert fogalomzavar hálózta körül a legmagasztosabb elveket; mert az alárendelt érdek egész özőne rohan meg minden jobban hangzó jelszót, hogy azt a maga részire kizsákmányolja; mert e fogalmak: „democratia“ és „szabadelvűség“ le vannak bilincselve ahhoz a helyzethez, ahhoz az állásponthoz, ahhoz a röghöz, melyet a társadalmi alsóbb osztályok és népszerűséget sovargó pártok egoismusa féltékenyen ölel, s bárki és bármit mondjon is a nemességről és aristocratiaról, hazánkban a democratianak nem azok tesznek legjobb szolgálatot, kiknek minden második szavuk ez: „mi democraták!“

Európa közönsége előtt e perczben egy nagyszerű szindarab játszatik. A szinpad az angol parlament. A darab hőse Disraeli. Érdekes és tanulságos reánk nézve mind a democratia, mind a parlamentarismus elveinek szempontjából.

Lám, midőn Disraeli, a nép fia, ez egyszerű izraelita ivadék, az európai tekintélyes államok egyikének kormányelnöki szerepkörébe emelkedett, e jelenetben a „democratia diadala“ ünnepeletet, s e férfiu az ir kérdésben nem képvisel a democratiat, makacsul ellenszegült a liberalis párt törekvéseinek, s a parlamentáris kormány elvének bámulatos ignorálásával többszöri leszavaztatás után sem lépett le, hogy a többségre jutott pártnak engedje át a kormányrudat. A jelenet meglehetősen botrányos, s az utolsó felvonás hevesseggel siet vége felé.

És most azt kérjük: ha Disraeli emelkedésében a democratia diadala ragyogott, ha a democratia e férfiu gallérához akasztotta diadallobogóját csupán azért, mert nincsenek lord ősei, mi jogon tagadja meg őt most, midőn botrányos szerepével mitem változott születése, nem nyert a honfoglalás koráig felagazó-bogozó családfát!

És azt kérjük: Disraeli a democratiat és angol parlamentarismust compromittálta-e? Kérdések, melyekre mindenki könnyen megtalálhatja a feleletet, ha elfogulatlanul ítél.

Részünkről elégnék találjuk azon tanúságra utalni, hogy democratia, liberalismus s többféle elvek, eszmék, és jelszókat nem szabad lebilincselni, a kapzsiság zsákmányává tenni, születési s más alsóbb rendű kérdések föltételeinek alárendelni, jobbra, vagy balra monopolizálni akarni.

Minden ily emberi gyengeségek által sugalmazott kísérlet csak az elv és jelszó devalválására, s eshetőleg compromittálására vezet.

Ki a democratá, ki a szabadelvű? e kérdést soha se tegyük függővé e kérdéstől: polgárnak született-e, vagy nemesnek, jobboldali-e, vagy baloldali, kell-e neki a delegatio, vagy elég neki — a negatio?

Ez az út nem vezet célhoz, s pedig nem sok vesztegetni való időnk van a világ-szellem haladásának mai napjaiban s geographiai és culturali helyzetünkben.

A versenyt a világgal csak úgy állhatjuk ki, ha oly eszméknek és jelszavaknak,

mint: democratia és liberalismus teljesen független szabad forgalom biztosítatik s azt nem akarandják egyedáruassági czikké, cast, vagy párt exclusiv érdemszalagává devalválni épp azok, kik annak apostolai gyanánt szeretnek feltűnni. Halmágyi Sándor.

Erdély gazdasági tanintézete ügyében.

A „Kolozsvári Közlöny“ csütörtöki 54-ik számában Szotyori Nagy Sándor úr ily czimű cikket közöl: „Mely község legalkalmasabb Erdélyben a felállítandó gazd. tanintézet székhelyéül?“

Ebben mondja, hogy az erd. országos gazd. egyesület ezen létesítendő tanintézet székhelyéül Kolozs Monostort, Tordát, Kolozst (!) ajánlotta fel (mi úgy tudjuk, hogy Nagy-Enyedet is) s Alsó-Fehérmegye ugyanazt N-Enyedre kérvényezte.

E sorok irójának több ízben volt szerencséje hosszas megfontolás és a körülmények egybevetése után, Erdély tanintézeteit illetőleg még e lapok hasábjain is közölni tájékoztatóit: most pedig miután oly eszmét lát megtámadva, melyet éppen ő eleve nitett fel és vitatott legtüzetesebben, felhiva érzi magát a nyilatkozatra.

Különben is hazánk közoktatása azon ügy, melynek érdekében „bis, centies repetita valent.“

Részünkről, még mielőtt egy erdélyi gazdasági tanintézetnek országos költségen felállítását még pengette is lett volna: már érintettük azon kettős anomaliát, hogy míg Erdélyben a tudományos tanintézetek száma jóval több az elégnél: real és gazdasági tanintézettünk a szászok földét kivéve, nincsen; *) s míg a kormány Magyarországi királyhágtól részére 10, mondd tíz gazdasági tanintézet felállítását rendelte el. Erdély földének, mely területileg 1/4 viszonyt mutat, egyetlen egy sem jutott.

E csaknem szerencsétlenségnek nevezhető hiányon két úton ajánlottuk segíteni:

Tudományos iskoláink egy részének real-gymnasiumokká s illetőleg gazdasági tanodákká alakítása által; midőn éppen e lapok hasábjain e kérdést tüzetesen tárgyalván, még azon gymnasiumokat is kijelöltük, melyek — tekintve Erdély területi és népességi viszonyait — ekként átídomitandók lennének; s meghallván a magyar kir. kormánynak azon szándékát, hogy Erdélyben egyetlen gazd. tanintézetet akar felállítani: közgyűlési úton: midőn A. Fehérmegyeének legközelebbi bizottsági gyűlésén okokkal támogatva oly értelmű feliratot indítványoztunk, hogy tekintve Erdély területi és népességi nagyságát, elhanyagolt pangó gazdasági viszonyait — melyekre államgazdaszatát ez idő szerint mégis mint egyedüli forrást tekintenie kell — itt legalább két gazdasági tanintézet felállítását rendelje el.

Ezen gazdasági tanintézetek egyikének helyéül pedig Nagy-Enyedet ajánlottuk s ugyanezen helyet még azon esetben is, ha e körülmények ez idő szerint csak egy gazdasági tanintézet megnyitását engednék.

Ezzel szemben Szotyori Nagy Sándor úr, most Kolozs Monostort állítja fel, mint oly helyet, melylyel Erdélynek egyetlen helyisége sem vetekedhetik, egy gazdasági tanintézet alkalmas elhelyezését illetőleg.

Ismeretes azon nem ritka, nevelésigény, mely például vasútvonalok vezetésénél szokott leggyakrabban nyilvánulni, s melynek folytán minden helység követeléssel áll elő, hogy az határan vezetessék át, ha mindjárt a Reteyzát, vagy Czibles járhatlan oldalában fekszenek is.

Mi Sz. N. S. urat ily váddal illetni nem akarjuk: azért felhozott érveit komolyan felvéve, lássunk mivel különbek azok a miéinknél. Ezek a következők:

„Gazdasági tanintézetek felállítására nézve általában véve azok a községek legalkalmasabbak, a hol, vagy a melyeknek közelében a legtöbb gazdasági ismeretet lehet czélszerűen alkalmazni vagy alkalmazva látni.“

Sz. N. úr elismeri, hogy K. Monostor közelében tagosított birtok még nincsen; de van szántó, kaszáló, legelő, erdő és vízi malom. Kolozsvárt vannak szeszgyárak, serfőzők, gőzmalom és téglacserép csűrök. Közében köbánya s mészegető.

Most lássuk mit tehet ezzel Enyed vidéke szembe?

Enyeden, s az 1/4 órára fekvő Miriszlón a főiskolának két tagosított birtoka van, melyek egyikeből szivesen szakít ki a kellő kísérletekre sokkal termékenyebb földet; vannak a legújabb gazdasági

*) Gondolom, Csikban egy csekély realiskola kivül.

kivánalmak szerint már beállított s beállítandó szőlők: Miroslón a főiskolának m. e. 20 hold; Csombordon (1/4 óra) b. Kemény Istvánnak 24 hold stb. szőlő-iskolákkal és oly terméssel, mely a párisi kiállításon a nagy arany érmet nyerte, 1/4 óra járásra a főiskolának rendszeresen kezelt s erdő-hivatallal ellátott 3000 holdnyi, változatos fafajokkal diszló erdeje; szeszgyárak: Bagón (1/2 óra) gőzmalom, szeszgyárak, kitűnő téglák és cserép csűrök, fűrészmalom helyben. Köbányák mindenütt; tőzeg (torf) Miriszlón, sóbánya a pár órára fekvő Maros-Ujvárt; a bányahelyek egy napi járásra; Torocz-kón vasművelés és ipar; mész elég, távolban és közelben.

S most menjünk tovább.

„A mely községek e tekintetben a legalkalmasabbak, azok általában véve elsőbbséget érdemelnek.“

Ezt aláírjuk mi is; és így Sz. N. S. úrral jó lélekkel és együtt ajánljuk — N-Enyedet.

„Ha azonban — folytatja — több községek lennének, a melyek e tekintetben egyenlők: akkor a következő községek érdemelnek elsőbbséget:

1. hol a tanintézet, a tanári-kar és a tanulók vagy gyakorlók számára alkalmas szállások már készen vannak.

Mi sokszor jártunk már Kolozs-Monostoron, de ezeket a kész szállásokat nem volt szerencsénk ott látni. Ha Sz. N. S. úr bérszállásokat ért, azokat Enyeden is kaphatni; lehet még jutányosabban. De hátha itt még a gazdasági tanintézetnek is lenne helyisége, például a női-fogház egy részében?

Sőt többet mondok: hátha a leendő gazdaságtant hallgatók egy része már kész szállásban és segély mellett várna a tanfolyam megkezdését a ref. collegiumban?

„2. Hol a tanintézet minta- és próbagazdasága számára egy, az intézet közelében alkalmas tagosított birtok létezik vagy szereshető.

Erre nincs miért többet mondanom. Enyeden már létezik, Monostoron csak megszerezhető, — évek mulva.

„3. Hol a helyi viszonyok a gazdaságra nézve nem a legelőnyösebbek; és így az intézet gazdálkodásának tükéletes utánpótlása ritkán lehet káros.

Megvallom nem bírok annyi gazdasági ismerettel, hogy e pontot megértsem; de a külföldi gazdasági tanintézetek helyeivel, sőt a logicával is kevésé látom ezt összeegyeztethetőnek, M. Óvár, Hohenheim stb. éppen igenis alkalmas és termékeny helyen fekszenek.

De hogy miként lehessen például szőlőszetet tanítani ott, hol a késői fajok soha, a koraiak is ritkán érnek meg; hogy lehessen selyemtenyésztésről adni oktatást, hol arra a légköri viszonyok alkalmatlanok; bizéret természetni, hol az meg nem terem stb. — ezt nem értem.

Ellenben tudom, hogy Enyed vidékén, mint Erdély egyik legkedvezőbb fekvésű és melegségi helyén, nemesak kiválóan jó bor, hanem búzér, sőt gypott termelés is sikerrel kísértetett meg; az eperfa szépen diszlik; gyümölcsre Erdélyben legkiválóbb hely; légmérséklete szelid és enyhe.

Különben ha csak terméketlenebb hely kell, könnyű a minta-gazdaságot oly oldalos helyre állítani, mely marosmenti termékenységgel ne bírjon.

„4. Hol remény lehet arra, hogy egy alsóbb tanintézet magát idővel felsőbb tanintézetté minden nagyobb áldozat nélkül kinőthetné.

5. Hol a tanulóknak vagy gyakorlókoknak alkalmuk van a szorosan nem a gazdasághoz tartozó ismeretekben is magukat kiképeztetni és magát a külső életet is megismerni.

6. Hol a tanulók vagy gyakorlók életmódja jutányos és mégis illő ellátásuk remélhető s a szükséges utazás igen sokba nem kerül.“

E három pontra együtt felelek.

A 4-dikre nézve Enyednek semmi hátránya és semmi előnye nincs Kolozs-Monostor felett; az 5-iket illetőleg, miután Enyeden felsőbb tanintézet létezik, épp úgy elérhető, sőt miután Erdély ref. lelkészei és mesterei itt képeztetnek, ezek ismeret-szerzését illetőleg az eredmény tágasabb kört. A mi a külső életet illeti: a főúri szalonok nehezen fognak K. Monostoron is előtűk megnyitni; a többiek pedig vagy olyanok, melyek itt is megnyitnak, vagy olyanok, melyek még jó, ha zárva maradnak.

„7. Hol a szegényebb tanulóknak alkalom nyújtatik, hogy magokat a nagyobb birtokosokkal megismertessék és így alkalmazásukat biztosíthassák.“

Itt Sz. N. úr feledni látszik, hogy az unio által Kolozsvár decentralisatioja már is nagy mértékben megtörtént; leendő vasútaitk által pedig éppen teljessé lesz az.

Különbben nem akarom tagadni, hogy Kolozsvárt nem több elsőrendű birtokos lakik s fog lakni; de azt sem teszem fel, hogy az, kit hazánk gazdasági ügye érdekel, s kivált a kinek szüksége van rá, a tanintézetet Enyeden is meg ne keresse.

Ha Kolozsvár mindvégig főváros maradna is, akkor sem tanácsos e tanintézetet oda tenni. Nem is látjuk azokat külföldön sem fővárosokban sehol.

8. A hol a tanintézetek hallgatása által nyújtott előnyök megismerésére a gazdák nagy részének is alkalom nyújtatik.

Megengedjen Sz. N. S. úr, de e tekintetben Enyed éppen alkalmasabb, mintán Erdélynek közepére esik, s így a távolabb vidéki a szegényebb sorsu gazdák által könnyebben felkereshető. Főuraink pedig láttak, láthatnak akárhányszor jelesebb külföldi intézetet, mint minő egyelőre a miénk lehet.

Még két érv van Sz. N. S. úr ezikkében felhozva: egyik, hogy az erdélyi muzeum gyűjteményei ez intézetnek segélyére lehetnek; másik, hogy ha Kolozsvárt akadémiára lenne, ennek növendékei által látogatottabbá lenne.

Az első előnyét elismerem. Kár, hogy e gyűjtemények Erdélyre nézve még csak kezdetül tekintethetők; különben egy gazdasági tanintézetnek okvetlenül saját gyűjteményének kell lenni, mi nem is sokba kerül. A n. enyedi főiskola geológiai gyűjteménye például, mely 400 darab külföldi darabon kívül, az egész vidék teljes geológiáját felmutatja, szerintünk teljesen kielégítő.

A mi a felállítandó akadémiától várt előnyöket illeti, azt csak képzelni lehet; tekintem; miután az akadémiái ifjúság nem szokta feladatát tűzni a gazdaság-tanulást.

Es most lássuk, miket állíthat a N. Enyeden választandó székhely a monostorival szemben, a Sz. N. S. úr által megemlítették és eddig elmondottakon kívül?

1) Földrajzilag előnyösebb, mintán Nagy-Enyed Erdélynek körülbelül középpontján fekszik, s e szerint egy a jelenben, mint létesülésben lévő vasútaitk elkészülte után, Erdély legátalabbi részeire nézve is könnyebben használható.

2) Helyrajzilag előnyösebb, mintán Erdély legszelvidebb és legtermékenyebb helyén fekszik, hol a gazdaság minden ága kifogástalan sikerrel gyakorolható; erdőséget, váltó gazdaságok, mivel szőlőseket már létesítve. Geológiai formái is a legváltozatosabbak; a mennyiben a vulkáni kőzeteken jórészen elkezdve, a legújabb diluviumig, a havasoktól le a Maros völgyig minden képlet észlelhető. Ugyanez okból flórája is sokkal változatosabb és gazdagabb.

3) Meteorológia szempontból előnyösebb, mert oly terményeket is honosít, minőkre Kolozsvár vidékén nehezen lehet számítani.

4) Gazdasági szempontból ugyanezen okokból előnyösebb.

5) Nemzetiségi és közoktatási szempontból is előnyösebb, mintán Enyed mind a római katolikusok k. fehérvári, mind a görög-katolikusok balázsfalvi legfelsőbb tanintézetéhez pár óra járásnyira van; helyben a reformátusok 1100 növendéket számító főiskolája, mely contingensének 3/4-ét Háromszékről, tehát Erdély legkeletibb s gazdasági tekintetben legfontosabb részéből veszi, s kik mint iskolamesterek és papokra készülők e tanintézet óráit is járhatják s járják is e főiskola segélyezése mellett; a szász-földhöz is jóval közelebb esik Kolozsvárnál.

6) Gazdálkodási szempontból is jóval előnyösebb, mintán

— a főiskola örömet nyújt tért a mintagazdászoknak, sőt tulajdonképpen már van is mintagazdászata, (Miriszlón és Dézsen váltó rendszerrel);

— a főiskola diplomatikusk erdősze télen át elméleti, nyáron gyakorlati órákat adhat az erdőszeztől;

— a főiskola teljesen igénybe alig vett tanári szinten segédkezhetnének legalább a teljes beállításig;

— az élet Enyeden ocsóbb, mint Kolozsvárt; s valószínűleg az építkezés is az;

— egyelőre egy-két tanárral is meg lehet a fentebbi okokból a gazdasági tanfolyamot nyitni s így nem igényel egyszerre annyi befektetést;

— végre a fűcsnek nem kell egy jószágáról lemondania.

„Az elősorolt okok tekintetbevétele után” tehát igenis találkozik, ki Kolozs-Monostor helyett a csaknem minden tekintetben előnyösebb Enyedet ajánlja, s ha az elmondottakat Szotyri Nagy Sándor úr figyelmére méltatja: fogadom, hogy velem együtt felkiált: Vivat Enyed, contra Monostor!

Egyébiránt a magyar kir. minisztériumtól elvárjuk, hogy mielőtt e gazdasági tanintézet beállítását, elfogulatlan s a provincialis érdekektől ment biztost fog az ajánlott helyek szemléjére leküldeni, kinek ez ügyet örömmel bocsátjuk ítélete alá.

Részünkről semmi személyes érdek nem játszik be ez ügybe, s Pesten, vagy Kolozsvárt lakva is Enyedet ajánlanók.

P. Szathmáry Károly.

I. Táblabíró, királyi-táblai és főkörmányszéki írnok.

(Folytatása és vége.)

A megyei intelligens és honoratior osztály a megyei törvényszékekben, a megyei közigazgatási teremben egy folytonos, egy igazságszolgáltatási, valamint közigazgatási elbírás és kezeletbeni elméleti és gyakorlati intézetet bírtak, a megyei tisztség egy élő, mindennapi tudományosan gyakorló testület, s a megyei főjegyző, a megyei írnokok közé fűltek részére tudományos és gyakorlati tanítól szolgálva, a megyeház minden képzetebb egyénekre közvetlenül s ezek által pedig az egész megyére és hazára művelődési, irányadói s mindenekfelett a haza boldogságát és jólétét előmozdító és munkáló intézeté vált s fejlődött volt.

A kir. tábla az országnak legkiválóbb és gyakorlati jog kapacitásaiból alkotottán össze, ennek ülésében, melyeket a táblai írnokok jártak és gyakorolni voltak kötelesek, naponta a legértelmebb és legnevezetesebb jogi kérdések a legtekintélyesebb juristák között merültek fel, disputáltak meg, láttattak s ítéltettek el, naponta folytatottak az ígatók általi tanításuk, naponta vitettek ki a haza legjelesebb kapacitásai iratait s vitaközléseik, az ilyen eljárás egy a megyén, valamint a táblán teremtette Erdélynek legjelesebb szónokait, juristáit, védőit e mai napig. Megengedjen nekem mindenki, a képviselők közt is, valamint országsszerte azok tünnek ki, azok bátrak minden ellenel, okadatolt igazságok felhozásával, szembe szállani, kik a mostan röviden érintetem korszakokban, egy a megyéken, mint a kir. táblán, jogi történelmet, törvényt és igazságot a tapasztalatot összekötött többnemű ismereteket a leírta módon tanultak, gyakoroltak s tették sajátukká.

A titok és mysteriós eljárás s a hazafiak viszatolása nem szül jót, sem az egyesekre, sem a megyékre, sem a kormányra, sem a hazára nézve. A megyei táblabíró s cancellisták által a hazára s annak lakosaira nézve csak haszon háromlott, ma is legelőkelőbb és tehetségesebb hivatalnokai e hazának az említettekkel telnek ki, a táblabíró a megyei gyűlések együttesen, jelentkezésük következtében s nem a főispán egyedül, s a táblai írnokokat annak elnöke, vagy elölőmenterei, oskola tanulási okmányai megvizsgálása után jelöltek ki s eskették fel olyanokká, tudományos qualificatio

s nem egyes gratia tett bárkit táblabíróvá, valamint kir. táblai írnokká.

Nincs törvény, még a június 27-ki 1867-beli az erdélyi törvényhatóságok alkotmányos hatáskörének visszaállítását szabályozó miniszteri rendelet is, a megyéket szabályozó 1791-beli törv. ezikkék közül csak a 12 dik t. ezikk 4 dik pontja e betűjét függeszti fel a törvényhozás rendelkezéséig, érintetlenül hagyván minden egyéb, egy az ezen törvényezikben, valamint a 33 ikban adott táblabírói és kir. táblai írnoki jogokat; megbízván ezenfelül e miniszteri rendelet 17-dik pontja tiszteletbeli aljegyzőket, alügyészeket stb. nevezhetni ki. A mely utolsó rendelkezés sem a parlamentális képviseleti, sem a megyei autonómia, s annálkevésbé mindenekinek személyéhez kötött saját és természetes jogának meg nem felel *) s imitt-amott elölőleg tiszteletbeli fő- és aljegyzővé s egyebekké, nagyobb részt történt úri s más fiatalok, egy kevés más biztatómnyi tagok kinevezése nem segít a hazai bajon s nem a szükség, mint egy tréfának tünik fel az ilyen eljárás, a kijellettek nagy része nem segítve a törvényszékek, sem a tisztség teendőin, már más helyeken lévén elfoglalva, a törvényszékek költsön útján kell, hogy magokat kiegészítsék s tisztségek, pártvezérek labdáivá jegyződnek, holott a maig is fel nem használt erők nagy részével a kölesözésre ok nem lenne s a legstírgetőbb perek s teendők nem évek mulva dolgoztatnának fel s nem kellene egy rideg tárgyalásért éveken keresztül hunyászokorra kérelmezni a gyerek tünök előtt, s ha ily módon van is következtése a szolgai kérésnek, évek mulva **) ugyanegy természeti és egy földesúr urbéri pereiben a két éven keresztül meg nem jelenő alperesekkel szemben, másfél évre nyúlólag havonként kegyelemből jutandó 2—4 dik tárgyalásadásra s haszonbérés s más sürgős perekben nem kellene félénken az időhaladékokat osztogatni, hanem a táblabíró, vagy a tiszteletbeli tünök feldolgozván a folyó ügyeket s végrehajtásokat, az naponta előző diurnumokért a rendes fizetéses tünök úr vezethetné, ha akarja, a tárgyalásokat, az ittelethozásokra jutna pedig akármenynyi ideje, s jutna arra, hogy munkahalmazát ismerje s tudja máról holnapra mi a teendője; a melyeket részletezni most, jó remény fejében, ideig-óráig mulasztok el s mellőzöm megírni 600 sürgető kérelmeim hoverését is.

Iratom elején meg van mutatva a feltett jeles írók mondataiban, hogy a nemzetek életével fejlődött s azok természetstökké vált törvények és törvényes szokások el nem törölhetők, s itt annyivalinkább nem, mert a mondatok szerint a megyei táblabíró s kir. táblai írnokok a hazának és nemzetnek legjelesebb és legnevezetesebb kapacitásaiból kerülnek ki, s életbeléptetésük egy az új kormányrendszernek, valamint az igazságszolgáltatásnak sohasem akadályára, hanem mindig csak előmenetelére lehetnek, akár mikor alkalmazhatván, ha-

*) Bocsánat! mi tanui vagunk annak, hogy egy megyéje bizalmat bíró, s azt tapintatosan viszonzó főispán hogyan gyakorolhatja tbeli tisztségének kinevezése iránti jogát ezen — soha se feledjük! — átmenni időben is oly módon, hogy ezzel a parlamentaris kormány és megyei autonómia elvének is lehetőségig elég legyen téve. Kolozs megye főispánja mindig közli a biztatómnyal, hogy kit nevezett ki, vagy akár kinevezni, s a biztatómnyi jegyzőkönyvileg tudomásul veszi. Van is e megyének annyi tiszteletbeli tisztségelje, hogy e tekintetben nem lehet panasz. Nagyobb baj az, hogy az ifjúság nem sok hasznát veszi; az örökös politizálás, kávéház, kaszinó stb. igen elfoglalja őket; egy része azon kezd, hogy megszerzi a címet s aztán feleje sem megy a megyeháznak. Ez a baj s nem a „mysteriós eljárás, a hazafiak visszatolása,“ mi lehet ugyan, hogy valahol előfordul, de általánosságban nem mondható.

*) Évek mulva? Értekező többször egymástól hang-sulyozza ezt. Miután pedig a jelenlegi igazságszolgáltatási és közigazgatási hatóságok még egy évfordulati napot sem értek, talán jó lesz itt az igazság érdekében megjegyezni, hogy a fennebbi sorokban foglalt vádászati megjegyzéshez a helyzet magában alapul nem szolgálhat. A reflexio ellen nem szólnak; csak az alkalmazást óhajtjuk odairányozni, a hová talál, a provisoriumra.

Szerk.

nem ezekenkint, de legalább százankint minden törvényszékeknek tán munkaerő hiánya miatt beverő, egy törvényszéki esketések, valamint bírói szemlék és mindennemű végrehajtások keresztültvitelére és bevégezésükre, ezek által s ezekből nyerődhetvén évenként gyakorlott bírák és más írói munkaképes hivatalnokok, a mire legjobb tanúságot nyújtja a mostani kir. táblai elölősegeknek, ha nem is a régi modorban, de legalább ahoz közelítőleg gyakorlatba vett azon intézkedés, hogy 1862-ben 25—30 ig való ugynevezett táblai írnokokat vett fel, a kik az ottan nyert tanítás és gyakorlat mellett, a különböző vizsgákat a kolozsvári jogakadémián letévén már ezelőtt már két-három évvel a különböző törvényszékeknek, mint bírák alkalmaztattak s ma is szinte mindegyik újból választás útján igazságot szolgáltat.

Megmondta a nagy Szechenyi, hogy a közértelmiség s a mennyire lehet mindenkinek legalább azon vagyonos állásbani tétel, hogy a mindennapi meglegyen s azért a gondok terhétől megmentessék, s hogy a különböző erőknek egy közczélra egyesítésük az ország és kormány főerdeke, nem pártok s azok kinövéséiert alakultak s létez az országok csoportulata, hanem azok minden egyes tagjaik érdekökben s boldogságuknak belátásuk szerinti előmozdításuk elérhetése érdekéiert, nem kell évszázadokon a népeket gyermekeké maradni erőszakolni, járjon s okuljon magára, s maga káran, vagy hasznán.

A míg a kormány ezeket más úton eszközölhetné, míg az ország lakosai általános vagyonosodáshoz juthatnának, mintán a táblabírákat és kir. táblai írnokokat hat századon keresztül hazai érdekekben fenntartott fennebb elősorolt törvények nem megszüntetve és eltörölve, hanem csak a gyakorlatból kisoritva vannak, a haza és kormány érdeke a megyei táblabírói és kir. táblai írnoki rendszert haladéktalanul életre hívni és az intézkedéseket megtéetni, hogy azon nemes célu és nemes gyümölcsöket hozott törvények gyakorlatba s új életre hívassanak, s a hazafiak fennebb érdekelt mindennemű része, egy a magok, valamint a haza könnyebb és költségtelenebb existenciájuk eszközzése érdekében, a munkásság és közmívelődés, a meggyőződés alapjani egyetértésre tereltesse, a mit ha tán a kormány tömörked elfoglaltatásai közt figyelmen kívül hagyva, míg a polgári perrendtartás ki nem dolgoztatnák s országgyűlésileg véglegesen nem tárgyalatnák, kötelessége minden megye biztatómnyának akárhányszor, még nemesebb s jelesebb érvek felhozása mellett, egy a kormánytól, valamint az országgyűléstől megkivánni a megyei táblabíró s királyi táblai írnokok funkciójukat kőüllíró törvények életbeléptetését, mert Szechenyi mondja: „Tanácsom semmi egyéb, hanem, hogy hazánkban mindenkinek, vagy legalább a lehető legnagyobb résznek gyomra, feje és erszénye ne legyen üres; de sőt, hogy kiki magának több életjavakat s kelemeket szerezhesse, azokat fáradozása után el is érhesse, s azokat elérvén: bátorságba bírhasa is.”

Pávai V. Elek.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése május 8-án.

Gorove keresk. miniszter tett előterjesztést.

Gorove István ipar- és keresk. miniszter:

Van szerencsése a minisztériumnak ő es. kir. Ap. Felsége nevében Poroszország s az északi német-szövetség, Bajorország, Würtemberg és Baden nagy-

*) A közmívelődés, a törvényeknek a gyakorlati összekötése, honunk minden rendi fának egymással mentől szívélyesebb társalkodásra való elősegítése sat. minden hazafiak egyaránt érdekelvén, — ezen értekezésem, egy ős törvények, valamint lelki fogalmak szerint, semminemű párt-színezethez, hanem csak hazánk közmívelődéséhez kívánván, győgne erőmhez mérten, hatalmas öröket sorakoztatni; bízom kérhetem, hogy hazánk minden illetékes lapjai értekezésemet átvégyék és közöljék.

Pávai.

dig egy képzeli most magát e mielt díszes körben, mintha Bostonban volna, vagy a civilizált világ bármely pontján. Életének szebb napjai közé számítja a köztünk töltötteteket. Mondta, hogy szerencséjének tartja, hogy rólunk, erdélyiekről, majd többet beszélhet Angliában s Amerikában, hová most utazóban van.

Gyűlés után, melyben felkérte: ére többen intéztek kérdéseket hozzá, az unitáriusok egyházi tanácsába is bevezettetett, hol tiszteletbeli taggá választott. Azután mlgs. káli Nagy Elek főgondnok úr asztalánál folyt le egy szívélyes díszbeid, nyílt magyar kedélyességgel. Szegény Boer nam, ki könyvet adott volt ki a magyarok ócsárlására, mint fogna örülni, ha történetesen találkoznék valahol Mr. Dallal, s ennek magyar dallamait, azaz véleményét a magyarról, hallaná!

Mr. Dall vasárnap este Tordára rándult ki, s onnan Aranyosszékre szándékozott pár napra egy kis falusi excursiót tenni, mielőtt hosszú útjára tovább kelne. Isten vezérelje!

B. Á.

A kluk-klux-klan és alapszabályai.

Északamerika Egyesült-Államaiban nagy feltűnést okozott a fennebbi című titkos forradalmi társulat, mely elejénte a nevetés és gúny tárgya volt, de most borzadalommal tölt el mindenkit. Ez

TÁRCA.

Indiai vendég Kolozsvárt.

Mr. Dall, egy amerikai unitárius missionárius, ki életének jobb részét Kelet-Indiában a keresztény vallás szent igazságainak terjesztésével töltötte el, s ki földünket már kétszer körülutazta, küzelebről városunkba érkezett *) s néhány napot itt az unitárius családok körében töltött, temérdek ismereteit, különösen a keleti népek erkölcsi s társadalmi életéről s szokásairól velek szívesen közölte. Természetesen átalok is meleg vendégszeretettel fogadtatott, s itt mulatása minden nap társas körökben kellemesen folyt.

Nevezett vendégünk azonban óhajtván (Vám-bériként) egy népesebb gyülekezetben is megjelenni, a mult vasárnap reggeli istentisztelet után az unitárius templomból a jelen volt összes gyülekezet átment a szomszéd fótanoda nagy haltermébe, hol más vallásúak is számosan jelentek meg, s itt Ferencz József tanár által üdvözlöztetvén, Dall úr köszönetét fejezte ki az iránta való ér-

*) Már mult számunkban emlékeztünk ezen nevezetes utazóról rövid értesítésben, s örömmel adjuk most ezen tüzesebb, érdekes ismertetést, mely mult számunkból tárgyalalmaz miatt kisorult.

Szerk.

hercegséggel az 1867. 18. t. cz. 3. §. értelmében kötött kereskedés és vámszerződést törvényes tárgyalás és jóváhagyás végett a tiszt. ház asztalára ezennel letenni.

Midőn a minisztérium e kérdés- és vámszerződésnek az országra háramlandó anyagi előnyeire a t. ház figyelmét előre is felhívni bátorodik, nem mulaszthatja el mindjárt ez alkalommal megjegyezni, hogy nem ugyan magának a fűszerüzletnek, hanem a mellékleteknek szövegében a monarchia területére nézve oly elnevezések használtak, melyek sem az ország államjogi helyzetének, sem a közös külügyminisztérium és a magyar kormány között történt előleges megállapodásnak meg nem felelnek. A minisztérium nem mulasztotta el a külügyminisztériumtól e tekintetben felvilágosítást kérni, mire nézve attól azon határozott nyilatkozatot nyerte, hogy a jelen szerződés mellékleteiben a terület jelzésére használt kitételek csak tévedésnek tulajdonítandók, s azon biztosítás nyújtott, hogy jövőre nézve az elnevezések és formák Magyarország államjogi helyzetének megfelelőleg fognak használni, jelesül meg fog ez történni an Angol-országgal legközelebb kötendő szerződésben, valamint valósággal az angol hajózási szerződésben már is megtörtént.

Közvetlenül e nyilatkozat után átküldött az angol hajózási szerződés, melyben az elnevezések az imént idézett nyilatkozat értelmében használtak, s mi e hajózási szerződést törvényes tárgyalás és jóváhagyás végett a t. képvis. háznak benyújtani szinte szerencsések vagyunk.

Csengeri Antal a magyar-horvát viszonyok rendezésére kiküldött, magyar országos bizottság nevében tett jelentést.

Ezek után napirendre tért át a ház.

Napirenden volt a részletes tárgyalás folytatása a görög keleti vallásukra vonatkozó törvény felett.

Következett a 4. §. E §-nál a központi-bizottság eltérőleg a miniszteri előterjesztéstől „egyházi gyűléseket” igtatott be a „congressus” szó helyébe, és csak zárjel között írta a törvénybe.

Szavazás alá bocsátván a kérdés, a módosítvány fogadtatott el, — és így a 4. §. következőleg fog hangzani:

„Mindkét metropolia hiveinek joguk van ugyan-csak a legfelsőbb jóváhagyási jog fenntartása mellett congressusaikat szervezni.”

A 6. §-nál a központi-bizottság „gör. keleti román nemzeti congressust” kifejezést kihagyván, helyébe a görög keleti vallású román egyházi gyűléseket (congressus) kifejezést igtatotta be.

Puskari János a közp. biz. ezen módosítványa nagyon meglepi. Nem nyugtatja meg az, hogy a közp. biz. kihagyta a „nemzeti” szót, valamint az sem, hogy a „congressus” helyébe „egyházi gyűléseket” igtatott. Bizonyítja Ulászló és Mátyás király diplomaiból, hogy a románoknak akkor is nemzeti egyházuk volt, — s ugyanez tünik ki az erdélyi hongytilések végzéseiből is; — továbbá nem látja át, hogy midőn a szerbek „nemzeti congressusa” meghagyatott, miért kellene kivételt tenni éppen a románokra nézve.

B. Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter nem helyesli, hogy egészen idegen térré tévedtek a képviselők. A törvény 3. §-a világosan kifejezi a congressusoknak, azaz: egyházi gyűléseketeknek teendőit, tágasan biztosítva a vallásfelekezettek teljes autonómiáját; de úgy, hogy minden oly tárgy, mely nem iskolai s egyházi ügyekre vonatkozik, nem vonható a congressusok elé. Ha valaki megnyugtatót lel abban, hogy ezen congressusok nemzetieknek neveztesse, ő elfogadja. A szerbek congressusai azért nevezettek nemzeti-eknek, mert ezen kifejezés használtatott mindig; nem bánja tehát, ha a románok is így nevezendik;

összeesküvés az Uniohoz hű republicanusok ellen alakult és a múlt hó elején fedeztetett föl. Orgyilkosság által már többen estek áldozatai. Így Georgiában Ashburn ezredes: és legközelebb Hunter bíró Tennesseeben majdnem szintén életét veszti általa. Memphisben jöttek a titkos társulat nyomába. Mintegy husz tagja el van fogva, köztük, úgy látszik, azon főnök, ki éjnek idején megjelent Hunter házában, hogy e gyilkosságot végrehajtja. A társulat alapszabályai is elkoboztatnak, legalább a memphisi „barlang”-ra vonatkozó, és ezek meg lehetős képét nyújtják a bűnös tüzletnek. E szerint a kluk-klux-klan főnökei „barlang” nevet viselnek. Egy főhatóság vezetése alatt állanak, mely a legfelsőbb nagygyűlésekből, egy algyűlésekből, egy titkos irnokból és két ugynevezett igazgatóból áll, kik a pénzkezelés felügyeletét viszik. Midőn a rendőrség a „barlang”-ba berontott, a terem közepén elhelyezett asztalon egy halálút talált, melyet az összeesküvők eskütelételeknek használnak. Az alapszabályokban nyilatnak ki van mondva, hogy a társulat célja a Dél minden eszközzel, „legyen az bár a gyilkosság”, védni, az eskü pedig azért tétetik le, hogy „e nemes céltól semmi által sem tántorítja el magát.” A bemenés a „barlangba” két-szeri kopogás és „bízalmunk...” jelszó kimondása után engedtetik meg. A belül álló őr e jelszót ki-egészítve, rámondja: „...Istenben van!” Az eskütételnél a jelenlevő tagok gyilkot szegeznek a fülveendő mellének és megesküsznek, ha hogy árulóvá lesz, kíméletlenül leszúrják. Az új testvér kezét a

de természetes, hogy azért a meghatározott körvonalon túljárjesszadni nem lehet, és több tárgy — mint mely éppen ezekhez tartozik — nem vonat-ható a congressusok határába.

E tárgy felett hosszas vita támadt. Részt vett benne Joannovics, Babes, Miletics, Nyáry, b. Simonyi, Székely Gergely, Borlea.

A szavazás alá bocsátandó szerkezet felett hosszas vita támadt. Végül elnök így tevő fel a kérdést, hogy a „nemzeti” szót kívánja-e betétni, vagy sem a ház. Kis többség a „nemzeti” szó be-igtatása mellett szavazott. Ennélfogva a törvény 6. §-ában „román nemzeti egyházi gyűléseket” fog állani.

A 7. §-nál a közp. biz. szerkezete lényegte-len módosítással elfogadtatik.

A 8. §-nál négy rendbeli módosítvány tétetett.

E pontnál hosszas és heves vita fejtett ki, — mely végül is Deák közvetítő indítványában lett megoldást a következőkben:

8. §. „A két metropolia különválásából eredő mindennemű követelések, a mennyiben kölcsönös egység útján kiegyenlíthetők nem lennének, úgy az egész metropoliat, mint a püspöki megyéket, vagy egyházközségeket, vagy netalán egyes egyé-neket illetők is, ő Felsőge által az illető miniszte-rium ellenjegyzése mellett delegálandó, valamely rendes bíróság előtt bélyeg- és illeték mentesen ér-vényesítendő. Ezen eljárásnál minden más per-orvoslatok mellőzésével egyedül a két fokozatu ren-des felelbbvitel tartatik fenn.”

A 9. §. minden vita nélkül elfogadtatott.

Végül a vasúti és pénzügyi-bizottságok egyitt-es jelentése olvastatott fel a zákány-zágrábi, észak-keleti és hatvan-miskolci vasútvonalok tárgyában.

A törvényjavaslat tárgyalása a holnap i-től fog folytatatni.

Ausztria.

Bécs, május 8. A követekházának mai ülésében az ügyvédség szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat egész a 21. §-ig lett elintézve. A 3. §-nál Kaiser azon indítványát fogadtatik el, hogy az ügyvédi vizsga nem 7, de 4 év után tehető már le; mihez az igazságügyminiszter is hozzájárul.

KÜLFÖLD.

OROSZORSZÁG. Szt.-Pétervárról ápril 27-ről írják: Oroszországban e pillanatban háboru-tól félnék, mert erre nincsenek elkészülve; mind-amellett a terület és hatalom terjesztéséről álma-doznak, s ebből nem is csinálnak titkot. Nemcsak a sajtó nyilatkozik ily értelemben, hanem a salo-nokban, sőt még a kávéházakban is Konstantiná-polyról s Ausztria feldarabolásáról beszélnek. Lé-lekben látják már, mint siet minden szláv a czár protectiója alá. Folyvást emmissáriusok mennek Bolgár, Oláhországba, Szerbiába, Hercegovinába, a csehokkal pedig mindig sürűbb összeköttetés-be lépnek. Ily missiókra legtöbbször testőri tisztek használtatnak. Törökországban nagy költésen prop-agandát tartanak. Általános felkelés volt itt már előkészítve, mely kedvezőbb pillanatra halasztatott.

Mi Galiciát illeti, bizonyos és legközelebb elnyerendő martaléknak tekintik: a sajtó már hir-det, hogy Krakó régi egyházai orthodoxok voltak, s hogy Micisláv, az első lengyel király, a keleti egyházhoz tartozott. A megbántottat játszik az oro-szoknak (érted rutheneknek) Ausztria által állítóla-gos üldöztetése miatt.

Mi Poroszországot illeti, senki sem kételked-hetik, hogy Oroszország iránt a legbarátságosabb intenciókkal viseltetik. Franciaország ellen sok gunyt hallani; másodrendű hatalomként említik;

halálúre teszi és fogadást tesz, hogy a kluk-klux-klan titkát sem jellel, sem szóval, sem tett által soha el nem árulja. „Ha mégis tenné” — így szól a formula — „akkor feje, mint e koponya, vigyo-regjon; családja és ivadéka stilyedjenek beestelen-ségbe és neve oly megvetett legyen, mint a ku-tya és k....é.” A mit a nagygyűlése parancsol, azt a testvérnek vonakodás nélkül végre kell haj-tania. Megesküszik, „hogy minden körülmények közt hű lesz a Délhez és érdekeihez, a mint azt a fő gyűlések tanácsa értelmezi”, továbbá, hogy „valamennyi radicalis és szerencsén, kik a tennessei földbirtokosok érdekeivel szembeszállnak, misdenkorra ellenségnek tekintessék, és egyébbel ne üdvözöltesse, mint a vendégszerető serral, melyet elérniük véres kézzel segédkezet akarok nyújtani.” Az eskü végzavai ezek: „És én imád-kozom a Délnek istenéhez, hogy halálra sujtson, ha én valaha ez eskü szavaihoz vagy szelleméhez hűtlen lennék. Veszély idején következő héber mon-dat szolgál jelszól: „Elilama asabthani.” (Iste-nem, miért hagyta el?)

Ashborn legyilkolása után egy nagyon elter-jesztett falragasz volt Georgiában olvasható. E fal-ragasz homlokán kardokkal és puskákkal körül-vett három ágyúos látható, melynek egyikén egy fölemelt kéz van. A K. K. K. templomosok főhadi-szállása azavak után egy kimagyarázhatlan jel van, mely után kezdődik a közlemény: Klamfériak! A névtelen tett megtörtént! Hála neked oh Dsingis Khan, kinek koronája egy halál! Legyilkolt ha-

azonban mégis félnek tőle; tartanak, hogy Ausztriát védelmezni fogja, s hogy még egyszer föléleszti a lengyel kérdést. Napoleon császárt e pillanatban még kímélik; de a mi az udvarhoz nem tartozik, a gáncsban mértéket nem ismer.

Mi a háborúra való készülteket illeti, nem csak a kormány valamennyi gyára puskák készítés-sel van elfoglalva, hanem még a magányárák is. Két év alatt 600,000 gytűtis puskára akarnak szert tenni. Egyébiránt artilleriájuk sok kívánni valót hagy maga után: ágyúik legnagyobb részt roz-s állapotban vannak; de még a fegyelem is meglá-zult; a katona, mióta jobban ruházzák, élelmezik s általán jobb bándsmódban részesítik, indolenssé lett, más részt a tisztek is elégedetlenek nemcsak a lazább fegyelem, hanem a miatt is, hogy Milutine miniszter által a hadseregél behozott reformok következtében eddigi mellékjövdeleimeiktől estek el.

FRANCZIAORSZÁG. Az „Italie”-nak írják Párisból, miszerint Fleury tábornok meg van biz-va Angliát azon esetre, ha Francia- és Poroszor-szág között háborúra kerülne a sor, semlegességre birni, s az angol kormánynyal közölni, hogy Fran-cziaország nem gondol Belgium megtáadására, néhány vár lerombolását, valamint némi határigazi-tást mindamelllett szükségesnek tart. Az nem mon-datik, valjon belga vagy porosz várak, illetőleg határigazítás értetik-e. Franciaországban bizonyára senki sem fog arra gondolni, miképp Poroszország hajlandó lesz várakat lerombolni, míg ezt Francia-ország nem kérdi. — Ugyanazon lap írja: Mintán Napoleon francia-porosz háboru esetére Olaszor-szágot Poroszország elleni fellépésre igyekezett birni, Ausztriához fordult; ez nem ígért ugyan tá-mogatást, hanem azt megígérte, hogy Olaszorszá-got, ha mozogni kezdene, féken tartandja. Ily szer-ződés Ausztria részéről hírszerint alá is iratott.

OLÁHORSZÁG. A jegyzék, melyet a román kormány a zsidóüldözés tárgyában a Dunafejede-lemségek külföldi képviselőihez intézett, most már szótartalom szerint ismeretes, de mivel szintén me-rő tagadásra és tiltakozásokra szoritkozik, csupán azon tetteit emeljük ki, melyek tetteles helyre-igazításokat tartalmaznak, és az osztrák főconsul hivatalos működésére vonatkoznak. Mindjárt az ok-mány kezdetén ez mondatik:

„Ama számos és teljesen valótlán tudósítás közül, melyeket felsorolhatnánk, — egyetlen tényre akarván szoritkozni, — csupán azon több hó előtt elterjesztett valótlán hirre emlékeztetünk, mely szer-int a zsidó családok tömegesen elűzték volna Moldvából. Ön kétségkívül nem feledé ügyünk úr, hogy az e tárgyban tett vizálatok a tényt valódi jelentőségére leszállították, hogy az önnel akkor között hivatalos kimutatásokból könnyű leend be-bizonyítani, miszerint ama legfeljebb 2000 főre menő és különböző nemzetiségekhez — még a ro-mánhoz is — tartozó csavargók közt, kiknek ki-utatisása szükségesnek tekintett, körülbelül csak 30 zsidó találtatott, s ezek is épp úgy foglalkozás nélküli egyének voltak mint a többi kiutatisott. A fennebbi állítás tehát merő rágalom volt, s mintán kellő módon visszautasított, feltehetjük volna, hogy az nem fog ismétlődni. E remény nem telje-sült. Az elenyészettnek vált hír megmagyarázhatlan okból makacsul; legutóbb a jassyi osztrák consul volt az, ki ezen hír elterjesztésével foglalkozott, még pedig oly buzgósággal, melyhez neki éppen nem lehet szerencsét kívánni, mert az előzetes vizálat, melynek eszélyes módni fogannatba vé-telét a dolog természete is parancsolta, megkímélte volna őt oly lépéstől, melynek következményei reánk és reá nézve egyaránt sajnosak lehetnek.”

Ezen kifakadás s néhány sajnálkozó fhrázis után, melyek a dologhoz éppen nem tartoznak, át-tér Golekó a tulajdonképpé vitás kérdésre: a ba-keui zsidóüldözésre. Erre vonatkozólag így szól:

lottaink lelkei már nem járják be nyugtalanul Styx partjait boszuért könyörögve, hanem boldogan nyugszanak a bátrak elisiumában. De küldetésünk még nincs betelve! Még egyszer álljunk ki e résre, drága barátink, még egyszer! A gyilkokkal és mé-reggel, a puskával és fáklyával, mentés meg óh hazafias lélek fajunkat és országunkat! Ármányra fel, és a nemesis átka tüsse azt, ki nem követi a titkos felhívást!”

A falragaszon több kép és jelvény látható még: koporsó kereszttel és egy „C” betűvel, egy koponya; zászló „K. K. K.” felirással; kutya; ki-gyó; kard szívvel; felkelő félhold stb. eff. Aláírása ez: „D. J. H. H.” főnök parancsára CHEQV.

A mi a „Kluk-Klux-Klan” nevet illeti, ezt azon recsegésből eredeztetik, mely a puská kaka-sának felhuzásánál látható. Némelyek azonban azt vélik, hogy a „Klukklux” szándékos elferditése a görög „kyklop”-nak, és hogy a K. K. K. mintegy utódja az arany kör szövetséges lovagjainak, az ősmert rabszolgatartó ligának. E mellett bizonyit a főhatóságnak Cyklop nevezete.

A legújabb amerikai tudósítások szerint a Délnek katonai parancsnokai, különösen Meade tá-bornok Georgiában és Alabaniban, a legszigorubb rendszabályokhoz fogtak, hogy a gyilkos szövetsé-get szétgugresszák és ártatlanná tegyék, mindeddig azonban kétséges sikerrel.

H—n.

„A tény, melyet nekünk büntül rónak fel, mindössze ennyiből áll: A bakeui kertlet néhány külsége elhatározta, hogy nem fogja megújítani azon szerződést, melyet több zsidóval a szeszdó bérbeadására nézve kötött. Ezért a volt bérlők, kik egyébiránt kevesen vannak, önkényesen elhagyták ezen helységeket, hol jelenlétük a kereskedésüknek véget vető határozat által fölsőlegessé vált.

A községek csak jogukkal éltek, midőn oly viszony folytatását szüntették meg, mely mindkét részről teljesen szabadon kötöttet; a kormánynak, melyet indító gyanánt óhajtanának feltüntetni, az egész dologhoz semmi köze sincs, miután nincs joga oly szerződésekbe bele avatkozni, melyek az államhatóságok szabad elhatározásától függnék.

Az érdeklettek egyébiránt jól tudták, hogy ezen határozat ellen tiltakozniok nem lehet. Ismé-telem, hogy ők szabad elhatározásuk folytán a ke-rület fő székhelyére mentek, hol a hatóság részé-ről a legesekélyebb nehézségre sem találtak. Ön láthatja, ügyünk úr, hogy nincs ok kormányunkat vádolni.”

Végül Golekó sajnálkozásait fejezé ki, hogy a hivatalos consulatusi jelentések folytonosan igye-keznek a kormányt rágalmazni.

POROSZORSZÁG. A berlini „Volkszeitung” a porosz „liberalisok” azon tanát támadja meg, hogy „az egység szűli a szabadságot.” Hivatkozik Belgiumra, Svájcra, Olaszországra és Angliára, mely államok nepeit a szabadság tartja össze, míg Spanyol- és Franciaországban az egység nem ké-pes a szabadságot állandóan biztosítani. Mint leg-találabb példára, Ausztriára hivatkozik. „Nemcsak tűz és vas — így ír a berlini lap — hanem kötél és hóhér, katonai törvényszék és börtön által akar-tak Ausztriából egységes államot csinálni. Egysé-ges, boldog, önálló állam lett-e ez által Ausztriá-ból? A legveszedelmesebb ziláltság példája volt, melyben a katonai és papi uralom ülte diadalát. És hogyan áll jelenleg Ausztria? Hova-tűntek a nemzetiségek véres küzdelmei? A reactio megkísér-lette felkorbácsolni szenvedélyeit. Még rövid idő előtt ellenséges lábón állottak egymással a cseh és a német, a horvát és a magyar. És ma? Minden arra mutat, hogy az ellenségeskedés teljesen tűnő félben van. Az ugynevezett „kiegyezkedés oly ha-talomra növekedett, mely minden izgatást elnémít. Ausztria most két államrészből áll, s az összes államéletben mégis egy — ugyanazon irány tapasz-talható a szabadság és virágzás felé. Honnan ezen tűnény? Ezt nem eredményezte más, mint az egységes állampolgári szabadság biztosítása, melyért Ausztriát bizonyára irigyelhetjük!”

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ö Felsőge a múlt évi párisi világtárlat alkalmával a tudomány, művészet, természet és ipar téren tanúsított tevékenység elismerésül töb-beket tüntetett ki; ezek közt különös elismerésben részesült a Királyhágón innen Zeyk József, to-vábbá a szebeni, egy brassai keresk. és ipar-kamara.

— A honvédelmi kérdésre vonatkozólag Pestről a következő távirat kél: A honvédelem alapelvei megállapítottak, s ezeket a miniszter-elnökségnél törvényjavaslattá alakítják, hogy mi-előbb az országgyűlés elé lehessen terjeszteni. Az ez évi újonozozás már az új honvédelmi törvény szerint fog végrehajtani.

— Az arad-fehérvári vonal, az első erd. vasutársaság jelentése szerint, csak akkor adatik át a forgalomnak, ha a vonal egész Fehérvárig készen lesz.

— A czigányokat is elragadta, valaki ál-tal felültetve, a nemzetkedési mania, vagy talán, szo-kás szerint, humorizálnak. A napokban tárgyalta

Irodalom és művészet.

— Mezei rendőrségi szabályok, me-lyeket Kolozs megye bizottmánya elfogadott, nyom-tatásban is megjelentek. Egy példány ára 20 kr; könyvársi uton nem kapható, miután fölsőleges példány nem sok maradt; a ki a fenmaradt példá-nyokból szerezni kíván, az eladásra szánt példá-nyokat az aljegyzői irodában találja.

— A levéltárak megővéséről és rendezé-séről fűtekintettel a magyar protestans egyházi le-véltárakra. Irta Révész Imre, a tiszántúli egyház-kerület levéltárnoka s a magyar tud. akad. tagja. Debreczen. Nyomatott a város nyomdájában. 1868. Összesen 40 lap.

— Előpatak gyógyforrásainak ismertetése is levélalakban Dr. Szabó Vazul, felső fehérmegyei főorvostól beklüdtetett. Nyomatott Steinhausennél Szebenben. Fűrdőidény május 15-dikétől septem-ber 15-dikéig.

— Die Impfung vom Standpunkte der Gegner. Wien. Druck und Verlag von Carl Finster-beck. 1868. Összesen 15 lapra terjedő röpirat, melylyel együtt küldetett be szerkesztőségünkhez ez a másik: Petition an das hohe Abgeordnetenhaus um Aufhebung des Impfwanges, Wien, Dr. u. Vg. Finsterbeck, 1868. Mindkét irat a himlő-oltás gyökereseltének megszüntetésére van irányozva.

— Az aradi vértanúk. Nagy arczkép-csoportozat. Eredeti képek után rajzolta Barabás Miklós. Szép nagy kép.

városi képviselőtestületünk oktatásiügyi bizottságja véleményezés végett áttett egy kérelmét a kolozsvári cigányoknak, melyben bölcseken ki van mutatva, hogy valamint az orgonálás dícsősége az orgonaszíjhúzóztól illeti, úgy cigány nélkül magyar nagyság, magyar hír név lett volna képzelet, lett volna semmi. A kérelem elősorolva a cigány nemzet érdemeit, nem kíván egyebet a miniszteriumtól, mint egy külön cigány alreálitánoda felállítását ott, hol még semmiféle ilyen tanoda nincs: Kolozsvárt, „hogy a cigány nemzetiség fia országos költségen becsületes eszmáira, szabó, kalapos stb. mestersége képeztesse, a szakbizottság, mint tudjuk, igen helyesen azt véleményezte, hogy vannak főiskolák, hol a cigány fiú is tanulhat, ha akar, s ha reálitánodánk lesz valamikor, onnan sem zárja ki senki zingaria kedélyes gyermekeit. (Unio u.)

— A fellegszakadásokról folyvást veszszük a tudósításokat. Itt hidakat, tul malmokat, ott egész földrészeket, marhákat, sőt embereket is hajtott el az ár, így O. Nádason több épület mellett két férfi és egy gyermek is áldozatul esett a vízvíznek, mely már gazdáink reményeit kezdte fenyegetni, mintha csak írva lenne néhány év óta, hogy jó esztendőnek lenni nem szabad.

— Zágrábról írják, hogy a horvát ugynevezett nemzeti párt kész a kiegyezést elfogadni, némely feltételek alatt. Ezek: 1. Horvátország területi épségének helyreállítása, t. i. Dalmatia, a határvidék, Fiume és a Muraköz visszacsatolása az anyaországhoz. 2. A Magyarországgal való teljes paritásnak elismerése, ennél fogva „közös ügyek” és közös delegatio, a két országgyűlés küldötteiből. 3. Teljes autonómia mindazon ügyekben, melyek a felső többi országaival nem közösek. 4. Független felelős parlamenti kormány Zágrábrban. 5. Elválasztása a budgetnek Magyarországtól. Mint látjuk, ezen feltételek igen furesák.

— Egy arab társulat érkezett városunkba. Haghi Mubarak ben Ali igazgatása alatt, s ma lép fel először a nemzeti színházban, igérve rendkívüli mutatványokat.

— Luther Márton emléksobrát f. évi június 25-én fogják leleplezni Wormsban. Az erre vonatkozó ünnepély méltó leendő a nagy reformátorhoz és három napot veendő igénybe. Az ünnepély június 24-én kezdődik, 26-án végződik. Luther emléksobrát 1858-ban kezdték meg a gyűjtéseket, s ez idő óta 1868-ig mindössze 158,447 forint gyűlt be.

— Sarolta császárné orvosai tanácsára már a jövő hóban egy kis körutat teendő. Egészségi állapota kielégítő. Elméje tisztulni kezd, s már többször kifejezte, hogy szeretné férje kedvenc tartózkodási helyét, Miramarét, még egyúton meglátogatni. A dolgok menete felől jól van értesítve, s családja több tagjával érintkezésben áll.

— Böszörményi László ellen — mint értesülünk — a királyi fiskus, a miniszterelnök meghagyása folytán, egy újabb sajtóper indított meg, azon a „Magy. Ujság” 94—95. számában a keskeméti zavargásokról megjelent cikkek miatt. Nevezett szerkesztő saját lakásában lett kihallgatva, mely vallatásnak alkalmával önmagát nevezte a perbefogott cikkek írójának. A Pesten megjelenő „Slovenske Novini” című túllap szerkesztője Bobula János ellen szintén sajtóper indított.

— A marosi egyház megyei tavaszi részletes zsinatát ápril 27—30-án tartotta M. Váshelyen. Főbb tárgyai voltak — a „Székely Közl.” — 1) Az egyházi főtanács véleményét kért azon munkálattól, melyet a múlt évi december közepén Pesten egybegyűlt egyházi értekezlet, az 1848. valás- és iskolai XX. törvényezik életbeléptetése módjáról készített; a részletes zsinat, az egyházi főtanács bizottsága által dolgozott és leküldött ter- vet, kevés módosítással elfogadta. 2) A kepe hiányos

beszolgáltatása miatt, a papokra és iskolatanítókra háruló kárt, miként lehetne eltávozlatni? továbbá: minthogy a székelyföldi papok és iskolatanítók küzdelem útján a dézma-kárpótlásba befolytak s ez különben is csekély jövedelmüket csontkítja: miként nyerhessenek kárpótlást és segélyt? Ezen kettős indítványról egy kinevezett bizottság munkálatot készített. 3) A részletes zsinat azon óhajátást nyilváníttotta, hogy az erdélyi ref. püspökség a magyarhoni 4 testvér-superintendenciával mentől szoros és bizodalmasabb kapcsolatba lépjen. 4) Az erdélyi ref. püspöki lak költségeire Bothos Kálmán alkirálybíró és Szász Károly kebele pap a káli járásban 148 frt 8 új krt gyűjtöttek. 5) Mikó Mihály főkirálybíró úr felszólítja az egyházmegyei papságot, hogy a községi (felekezeti nélküli) népiskolák tökéje gyarapítására gyűjtést rendezzen. Elismeréssel emelték ki a főtiszt fáradszón buzgóságát a népiskolák körül; a részletes zsinat közreműködését, a segélyezés sikerességére, készséggel fölajánlja.

— Jókai a következő megjegyzést teszi Kossuth lemondó levelére: „Kossuth a megválasztást magától elutasítja, mert a jelen alkotmányos alap az ő elveivel ellenkezik; hanem a mellett ajánlja, hogy a választó kerület válasszon mégis új képviselőt. Itt csak egy alternatíva van. Vagy azt ajánlja Kossuth, hogy Pécs válasszon oly képviselőt, ki nem az ő elveit osztja, vagy azt, hogy az ő elveit osztó új képviselő foglalja el azt a helyet, melyet ő elvételének tart a maga részéről el nem foglalni. A harmadik lehetőség az volna, hogy mindig egymásután oly képviselőket válasszon, kik elveik miatt a házban levő üléstől el nem foglalandják.”

— A helybeli dalkör, mint halljuk, közelebből hangversenyt rendez a nemzeti színházban és ez lesz egyszersmind első ünnepélyes fel- lépte, melyhez, nagy előhaladást jelző próbáiból

következtetve, csak szép reményeket köthetünk, meg lévén győződve arról is, hogy minden szépet, jót felkaroló közönségünk ez alkalommal sem kés- send pártfogásával.

— Fennebbi hírünkkel kapcsolatban megemlítjük, hogy a f. évi szept. 18-án Debreczen- ben tartandó országos dalárünnepélyre a helybeli dalkör is meg van biva, s abban részt is fog ven- ni, hogy léteztőlön királyhagóntúli testvéreinkkel dalban is az unio.

— Régen tanultuk, hogy az a csodásan nagy, óriási állat, melynek muzeumaink is több- nyire csak egyes csontjait mutathatják fel; a mam- mounth az özönvízzel együtt letűnt a földről, s ime Sziberiában a múlt hónapban medvére vadásznak, s egy barlangban csak kevéssel azelőtt kimult mammothra akadnak húsostól, bőrtől. Ki tudja már most, valóban ez volt-e hát a legeslegutolsó?

— Folyó hó 10-én délután a helybeli sá- téren egy értékes karmantyú elveszett. Szíve- sen kérik megtalálóját, azt a rendőrséghez letenni; illő jutalmat adand a tulajdonos. Kolozsvárt, 1868. május 11.

— Lapunk bezártáig a pesti posta nem érkezett meg. Hír szerint az árviz Sárvasárról a nagy köhidat elsodorta, s a közlekedés Pest felé megakadt.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről.

Május 12-én: 5% Metaliques 100 frt 56.35. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 62.80. Kamat 57.20. 1860. Kölcsön 80.90. Bankrészevény 701. Hitel- intézeti részevény 200 frt 183.—. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 116.60. Ezüst 114.65. Cs. királyi arany 5.57.

Május 8-án: Földtehermentesítési kötvény Magyarországi 73.—. Erdélyi 68.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Czetz János és Társa

divat-szövet kereskedése Kolozsvárt,

(középutca Föllyház.)

Ajálják az idej **nyári idényre is** dúsan ellátott divat kereskedésüket; megérkeztek a legújabb divatu és formájú **szalma, floren- tin- és rizs- női-kalapok**, disztive és disztetlen, ezekhez **párizsi virágok, selyem és szalma ékítmények**. Kaphatók izletes választásban finum **batiszt, Zsakoné, Baregge- és jó mosó karton- ruha-kelmék**. (149) (1—6)

Új divatu női-topánok és napernyők,

elősmert jószágú női- és férfi kesztyűk. Mindenféle minőségű **vásznak és Crádlík, asztalneműek**, ugy egész **menyasszonyi készletek**.

Selyem és Casmir-paplanok, lószór- és ruganyos matrá- ozok, szoba- és lépcső szőnyegek.

Feltűnő olcsó árért kaphatók: egész rendbeli **butorok**, ugy egyes **butordarabok is, álló tükrök, író- dolgozó- és pipere asztalok, jó erős nádszékek**, nagyválasztásban.

Megrendelések pontosan igazittatnak.

A résztvevők minden buzás után a kibuzott számok jegyzékét ingyen kapják. (148) **A kedvelt** (1—4)

RÉSZVÉNY-JEGYEK

60 darab különféle eredeti sorsjegyek, csak 5 frt 50 krért, 25 havi részletfizetéssel, következőkben állanak

20 drb. 1864-ki 50 frtos sorsjegy, évenként 5 húzással.

Sorsszám 124, 236, 280, 916, 984, 994, 1110, 1150, 1248, 1786, 1836, 1860, 1938, 1964, 1980, 2542, 2578, 3078, 3300, 3680.

20 drb. budai 40 frtos elsőégi lotto-kölcsön.

Sorsz. 2122, 4367, 4855, 4868, 6482, 12812, 17705, 21233, 27226, 27764, 28258, 35405, 38505, 39922, 39789, 41430, 43000, 46841, 47773, 49347.

20 drb. milánói 10 lírás sorsjegy, évenként 4 húzással.

Sorszám 412, 865, 868, 864, 808, 1673, 1674, 1725, 1725, 1735, 1739, 1740, 1740, 4141, 4160, 5882, 5883, 5884, 5885.

Az összes sorsjegyekért egyszer s mindenkorra 60 kr. bélyegilleték.

Az első részlet lefizetésével azonnal kezdetét veszi a teljes nyo- remény-rész, és a nyervény 20 részvevő között egyenlően felosztatik. A 25 részlet lefizetésével minden részvevő egy eredeti sorsjegyet kap. Egyesek gond nélkül léphetnek a többi részvevők közé.

AUSTERLITZ ZSIGMOND budai váltóirodája a lánchíd mellett.

Pénz előlegrezték mindenféle ipar-állan- és magán-értékpapirokra.

KIVONAT

a „Victoria” biztosító-társaság igazgató-választmányának az 1867-dik második üléstéről az 1868 ápril 28-án tartott második rendes közgyűlésre tett jelentéséből.

Ügynökeink száma 2231. A tavalyról átfolyt kockázatokkal együtt a társasá- gunk által gyakorolt tűz- és jégbiztosítási ághban biztosított érték 80,261,955 forintot tesz. Összes bevételünk, a kimutatásban foglalt részletezés szerint 814,665 frt 65 kr; kiadásunk 405,079 frt 46 kr. Felretevén a most folyó 1868-dik évre átszámazott kockázatok fedezésére 380,280 frt 11 krt, mely most már 1,500,000 frtnyi alaptö- kezen kívül, a tavalyi és ideji tiszta nyerményből képzett tartaléktőkével együtt 395,826 frt 56 kr. biztosítéki összeget képez, részvényeseink közt kiosztható tiszta nyerményül marad 19,000 frt, mely 1000 részvény után részvényenként 19 frtot tesz.

Első és második évtünkben 300,000 frtnál több kárösszeget fizettünk már ki, annyira közmegegyezéssel és pontosan, hogy e két évben összesen 1363 káresztől eddigelé csak két per van még ellenünk. Reméljük azonban igazságnak e két eset- ben is törvény-előtt is fényesen bebizonyulni fog. Egyéb káraink annyira rendezve és teljesen kifizetve vannak, hogy a rendezetlenek fedezésére a zárlatig is már csak 9050 frtnyi szerény kártartalék felrététele igényeltetett, azóta pedig ezek is, kivéven egy párt, hol a fizetésnek nem általunk elhárítható akadály áll ellent, mind fizetve vannak. (150) (1—1)

Intézetünknek a biztosítás üzlete mellett második körére t. i. főüzletünkben időnként nélkülözhetett pénzünk forgatására nézve van szerencsénk jelenteni, hogy a lefolyt 1867 évben leginkább váltó-leszámlatással 659,605 frt 17 krt forgattunk;

és hogy intézetünk jötekonyságát ez irányban Kolozsváron kívül is annál inkább gyakorolhassa, már mult közgyűlésünkön bejelentve lett maros-vásárhelyi és tordai szigorló bizottságaink kívül, szigorló bizottságok állittattak fel Kézdi- Váshelyen, Gyergyó-Szentmiklóson, Nagybányán, Szamosuj- váron, Zilahon és Szilágy-Somlyón.

A „Victoria” biztosító-társaság igazgató-választmánya:

elnök **b. Jósika Lajos m. k.** alelnök **id. Hintz György m. k.**

Választmányi tagok:

Biró Pál m. k. Groisz Nándor m. k. Poch József m. k.
Bogdán István m. k. Korbuly Bogdán m. k. Simon Elek m. k.
gr. Eszterházi Kálm. Krémer Ferencz m. k. Stein János m. k.
Fölly Mihály m. k. Máday János m. k. Vajna Sándor m. k.
Velits Károly m. k.

A „VICTORIA” biztosító társaság

II-dik zárszámlája 1867-dik év december 31-dikén.

	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.
Bevétel:								
25.307,401 frt. bizt. érték után 1866-ki díjtartalék	227065	25						
„ „ „ „ „ „ „ „ kártartalék	8000				235065	25		
54.954,554 „ „ „ „ „ „ „ „ 1867-ki bevétel tűz- és								
80.261,955 „ „ „ „ „ „ „ „ jég-ághban					554422	32		
Tőkekamat és vegyes bevétel					25178	08		
Bevétel összesége							814665	65
Kiadás:								
Megsemmisítés tűz- és jég-ághban	51905	45						
Visszbiztosítás	38683	57						
943 kifizetett tűz- és jégkár és kárelvétel költsége a vizs- biztosításból megtérülő rész levonása után	193950	18						
38 függő tűzkárnak tartaléka, a vizsbiztosításból megtérülő rész levonása után	9050		293489	15				
Ügynöki jutalék	41608	58						
Vegyes költségek, a tőkésített alaptőke, szervezési sat. kiadásoknak 1867. évre eső 10%-s törlesztésével	66030	54						
Adó	3950	89	111590	31				
Összeg					405079	46		
Tűzbiztosítási díjtartalék a folyó kockázatok fedezésére					380280	11		
Kiadások összesége							785359	57
Nyermény							29366	68
Ebből igazgatósági jutalék 10%			2930	61				
„ tartaléktőkére 25%			7326	52			10257	13
Marad							19048	95
Felosztás.								
Osztalókra 1000 részvény után 19 frtital			19000					
Tartaléktőkére a maradvány			48	95				
Összeg					19048	95		
Biztosítéki alap:								
Alaptőke	1.500.000	frt.	—	kr.				
Tartaléktőke	15.967	24						
Díjtartalék	380.280	11						
Összeg	1.896.247	frt.	35	kr.				

A „Victoria” biztosító társaság igazgatósága.

Boér Sándor, **Hintz György,** **Kőváry L.,** **Galgóczy Károly,**
közp. h. könyvvezető. alelnök. **Wagner F.,** vezérigazgató.

Jelen zárszámlát az illető könyvekkel egybeahasonlítva, megvizsgáltuk és he- lyesnek találtuk. — Kolozsvárt, apr. 7. 1868.
TAUFFER FERENCZ, vizsg. biz. elnök. **ID. MERZA JOACHIM.**
SZENTJÁNOSI FERENCZ. **KLATROBETZ JÁNOS.**
NIK FERENCZ. **Dr. SALAMON JÓZSEF.**
Látta és saját vizsgálata eredménye szerint is helyesnek nyilváníta
Kolozsvárt, ápril 21. 1868.

Hajós János,

k. kormányzéki titoknok, mint kormánybiztos.

A „Victoria” biztosító-társaságnál biztosíthatók tűzkár ellen:

mindenféle lakház, gazdasági épület, kastély, templom, torony, a harangok, gyárak, műhelyek, azok szerelvényei, butorok, árucikkék, raktárban foglalt készletek, iparos nyers anyagok és kész készítmények, gazdasági termények, szálás és szemes gabo- na, takarmány, baromálomány sat. sat.

Jégkár ellen

biztosítható mindenféle mezei termény.

A biztosítási díjak lehető legolcsóbbra szabvák; egyszerre több évre kötött biztosításnál különös kedvezmények engedtetnek; a károk igazságosan és gyorsan fizettetnek. — Nyomatványokkal és felvilágosításokkal minden ügyünköség szívesen szolgál.

A „Victoria” biztosító - társaság igazgatósága Kolozsvárt.

(1—3)

Finum asszul- bakator- risling- valóti egri-piros- az erdélyi pincze- egyelet- s más kitünő jó hazai

BOROK, butelia számra kaphatók Kolozsvárt

SOMLYAI LÁSZLÓ fűszer- és csemete áru kereskedésében.

(151)

(1) (15—50)

Beste **Wiener Stiefel-Glanz** **Wichse** **ohne** **Vitriol** **STEFAN FERNOLENDT** **Franz Fernolent's Nefte** **WIEN** **der** **Schulerstrasse 21.** **Welt.**

(142) (2—3)

Özv. MEZEY JÓZSEFNE **Szilágyi Mária** **női pipere készítő** tisztelettel jelenti, hogy mindenféle **NŐI SZALMAKALAPOK** takarítását vagy kívánat szerinti átalakítá- sát jutányos árban felvállalja. Egyszersmind tudja, hogy női pipere-raktárában **kész női piperek** találtnak a legnagyobb vá- lasztékban. Leányoknak és szakmákban ok- tatást is adand jutányos díj mellett. **Lakása** Kolozsvárt, belmagyarutca 402 szám alatt.

(101) (10—10)

Alólr szállítás és bizományi **üzlet** ajánlja magát Erdélyből és Er- delybe szállítások eszközzésére a leg- pontosabb szolgálat biztosítása mellett. **ADLER IGNÁCZ** Nagy-Váradon, fekete-sasutca.